

TRONDHEIM KOMMUNE

Folket, kunsten og byen mot 2030

Kommunedelplan for kunst og kultur
i Trondheim 2019-2030

Vedtatt i bystyret den 17.10.2019

Forord

Da den britiske regjeringen under 2. verdenskrig skal ha foreslått å kutte i kulturbudsjettet for å styrke produksjonen av krigsmateriell, svarte statsminister Winston Churchill: "Then what are we fighting for?"

Dessverre er sitatet en myte, selv om det definitivt var i Churchills ånd. Våren 1938 i Royal Academy of Art slo han fast følgende: "The arts are essential to any complete national life". Churchill visste å verdsette kunsten og kulturens betydning.

Kunst og kultur er viktige virkemidler for å utvikle samfunnet vårt i positiv retning. I hele den vestlige verden settes ytringsfriheten under press, demokratiene trues og samfunnsverdier utfordres kontinuerlig. Kulturen kan fungere som et allmenndannende lim i samfunnet.

Men kunst og kultur har også en egen verdi og kraft. Kunst og kultur er ikke bare et positivt virkemiddel, men et viktig mål i seg selv.

Når Trondheim kommune nå utarbeider en ny kommunedelplan for kunst og kultur, er det for løfte blikket framover. Trondheim er en rik kulturby, kanskje uten at vi som bor her er klar over over hvor mye spennende som skjer. I den nasjonale kulturindeksen ligger Trondheim omtrent hvert eneste år øverst av storbykommunene. Gjennom det siste tiåret har byens kulturliv stadig utviklet seg, både i bredde og kvalitet.

Alle kommuner må kontinuerlig evaluere egne valg for å sette riktig kurs til innbyggernes beste. Det er også viktig når kommunens kulturelle ambisjoner for de neste 11 år skal utformes. De tre hovedmålene i denne planen retter søkelyset mot Folket, Kunsten og Byen. Kulturen skal favne alle, tilbys i alle livsfaser og bety noe for hver enkelt av oss. Den profesjonelle kunsten skal styrkes, holde høy kvalitet og være attraktiv som levevei. Kunst og kultur skal være en naturlig del av byens utvikling, både i holdning og handling.

I 2030 skal nasjonen Norge feire et stort jubileum, tusen år etter slaget på Stiklestad og helliggjøringen av Olav Haraldsson i Nidaros sommeren etter. Trondheim har derfor naturlige ambisjoner om å ta en aktiv rolle i denne feiringen, i nært samarbeid med andre sentrale aktører i Trøndelag. I tillegg har Trondheim en uttrykt ambisjon om å bli europeisk kulturhovedstad i 2030, i samarbeid med hele Trøndelagsregionen.

Ingen plan har noen reell verdi, dersom den ikke følges av handling. Den kan peke ut retning og si noe om ambisjonene, men må følges opp av tydelige prioriteringer og ha tilstrekkelige avsatte ressurser. I dag bruker Trondheim rundt to og en halv prosent av kommunens driftsbudsjett på kultur. Det er en naturlig ambisjon å øke andelen til tre prosent.

Ola By Rise
Kommunaldirektør for kunst og kultur i Trondheim kommune

Innhold

Forord	1
Innhold	2
DEL 1 - GENERELL DEL	2
Innledning	3
Bakgrunn og formål	3
Vedtatte forutsetninger	4
FNs bærekraftsmål	5
Nasjonal og regional kulturpolitikk	5
Innhold og avgrensninger	6
DEL 2 - MÅL	6
Kunst og kultur - en bærende kraft i utviklingen av Trondheim fram mot 2030	7
Mål 1 FOLKET - Kultur for alle	8
Mål 2 KUNSTEN - Kultur for kunst	12
Mål 3 BYEN - Kultur som drivkraft	16
DEL 3 - OPPFØLGING AV PLANEN	20
Handlingsprogram og strategiske grep	20
Økonomi	21
Sentrale begreper	22
Relevant litteratur	24

DEL 1 - GENERELL DEL

Innledning

Kommunedelplan for kunst og kultur i Trondheim 2019-2030 ble vedtatt i Trondheim bystyre 17.10.2019. Planen beskriver Trondheim kommunes overordnede mål for kunst- og kulturområdet fram mot 2030, og hvordan kommunen vil arbeide strategisk for å styrke det samlede kunst- og kulturlivet. Samarbeid med og mellom aktører innenfor fritidskulturlivet, det profesjonelle kunst- og kulturområdet og kunnskapsmiljøene er avgjørende for å styrke Trondheim som kunst- og kulturby.

Ambisjonene i planen er strukturert ut fra et overordnet mål med tre hovedperspektiver som angir hvert sitt målområde: Folket, Kunsten og Byen. Gjennom de tre målområdene skal Trondheim kommune ivareta en helhetlig kunst- og kulturpolitikk.

Planen har følgende mål:

Kunst og kultur - en bærende kraft i utviklingen av Trondheim fram mot 2030		
<p>FOLKET Kultur for alle</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Innbyggerne skal ha gode vilkår for å kunne delta aktivt i et bredt og mangfoldig kunst- og kulturliv 2. Barn og unge skal ha et helhetlig kunst- og kulturtilbud 3. Kulturarven skal være en ressurs for framtida 4. Kunst og kultur skal bidra til en inkluderende, mangfoldig og bærekraftig by 5. Kunst og kultur skal være kilde til livslang læring 	<p>KUNSTEN Kultur for kunst</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kunsten og kulturen skal være fri, uavhengig og selvstendig 2. Trondheim skal ha aktive, attraktive og fremragende kunst- og kulturmiljø 3. Trondheim skal ha gode vilkår for produksjon og presentasjon av profesjonell kunst og kultur 4. Kunst- og kulturmiljøene skal styrkes gjennom kunnskap og samarbeid 5. Kulturnæringene skal være konkurransedyktige og bærekraftige 	<p>BYEN Kultur som drivkraft</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kunst og kultur skal være en overordnet del av by- og samfunnsutviklingen 2. Kunst, kultur og kulturarv skal prege Trondheim 3. Trondheim skal ha en sterk posisjon som kulturelt knutepunkt 4. Trondheim skal ha en sentral rolle i det nasjonale tusenårsjubileet i 2030 5. Trondheim skal være en internasjonalt attraktiv kunst- og kulturby

Bakgrunn og formål

Kommunedelplan for kunst og kultur er forankret i Planstrategi for Trondheim kommune (bystyresak [192/12](#)), og erstatter Handlingsprogram for kunst 2005-2013 (bystyresak [121/10](#) og Handlingsprogram for kultur 2010–2013 (bystyresak [2/10](#)).

Denne planen er utarbeidet på grunnlag av Planprogram for kommunedelplan for kunst og kultur (formannskapssak [134/18](#)). Statusdokumentet som fulgte med planprogrammet er et viktig kunnskapsgrunnlag for denne planen. Der beskrives status og utfordringer for fritidskulturlivet og profesjonell kunst og kultur i Trondheim. I tillegg beskrives Trondheim kommunes tjenester og virkemidler på kunst- og kulturområdet.

Kommunedelplan for kunst og kultur er styrende for kommunens tjenestetilbud og øvrige satsinger innenfor kunst- og kulturområdet. Kommunedelplan for kunst og kultur blir også et grunnlag for å bygge felles kultur når Klæbu og Trondheim kommuner går sammen i nye Trondheim kommune fra 2020.

Målene som beskrives i denne planen skal følges opp gjennom fireårige handlingsprogram med konkrete tiltak. For å samordne utviklingen av innhold, arenaer og næring innen kunst og kultur, vil rullering av Kommunedelplan for kultuarenaer og tiltak som gjelder kulturnæring inngå i handlingsprogrammene. Forslag til handlingsprogram for 2020-2023 legges fram for politisk behandling i 2020.

Vedtatte forutsetninger

De overordnede og langsiktige målene i gjeldende kommuneplaner i Trondheim og Klæbu er retningsgivende for Kommunedelplan for kunst og kultur. Det skal utarbeides en ny kommuneplan som legges fram for bystyret etter at nye Trondheim kommune opprettes i 2020 (bystyresak [175/16](#)). I Kommuneplanens samfunnsdel [2010-2021](#) for Klæbu kommune er et av hovedmålene at Klæbu skal være en god oppvekstkommune med gode nærmiljø og spennende kulturliv. Kommunen skal legge til rette for at alle kommunens innbyggere får anledning til å delta i kulturaktiviteter og oppleve et mangfold av kulturuttrykk. Kommunen skal også bidra til å utvikle møtesteder for aktivitet. Kommunedelplan for kunst og kultur sees også i sammenheng med temaplanen [Kulturminner i Klæbu 2017-2020](#). I kommuneplanens [samfunnsdel 2009-2020](#) for Trondheim kommune understreker flere av målene betydningen kunst og kultur har for å nå kommunens overordnede mål. Kunst og kultur er viktige arenaer for livslang læring og en kreativ kraft i regional utvikling. Kunst og kultur har stor betydning for barn og unges oppvekstvilkår og for Trondheim som en mangfoldig og inkluderende by.

Kommunedelplan for kunst og kultur skal virke sammen med andre vedtatte planer og strategier i Trondheim kommune som er relevante for kunst- og kulturområdet:

- [Handlingsplan mot fattigdom 2019-2023](#)
- [Strategi for sterke barnefellesskap -Stein, saks, papir](#)
- [Temaplan for Trondheim kommunes frivillighetspolitikk 2018-2021](#)
- [Kommunedelplan: energi og klima 2017-2030](#)
- [Eldreplan 2016-2026](#)
- [Grønn strek for en trygg framtid 2016](#)

- Film og øvrige audiovisuelle uttrykk i Trøndelag - regional strategi 2015-2025
- Trondheim kommunes strategi for forskning, utvikling og innovasjon 2014-2018
- Temaplan for kulturminner og kulturmiljøer 2013-2025
- Områdeprogram for Saupstad-Kolstad 2013-2020
- Kommunedelplan for kulturarenaer 2012-2024
- Helhetlig studentpolitikk
- Strategisk næringsplan for Trondheimsregionen
- Tematisk plan for lokale sentra og knutepunkt
- Universitetskommune

[Temaplan for Trondheim kommunale kulturskole 2019-2023](#) og [Internasjonal strategi 2019-2022](#), som ble vedtatt av bystyret våren 2019, er også relevant for denne planen. Kommunedelplan for kunst og kultur må også sees i sammenheng med langsiktige og pågående planprosesser om [sentrumsutvikling](#), utvikling av en samlet bycampus for NTNU, og byutvikling i Sluppen-området og på Nyhavna.

Rådmannen skal utarbeide et eget kulturnæringsprogram for Nyhavna (formannskaps sak 326/16). Dette programmet skal definere mål og skissere modeller som kan bidra til å bevare og videreutvikle de kulturbaserte næringsaktivitetene i området, og må sees i sammenheng med kulturminneprogrammet på Nyhavna.

FNs bærekraftsmål

De forente nasjoner (FN) vedtok i 2015 sytten [bærekraftsmål](#) som verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. En ny forståelse om at økonomi, ulikhet og miljø påvirker hverandre i større grad enn det vi trodde tidligere ligger til grunn for målene. For å bevare kloden må verden finne løsninger som balanserer belastningen på miljøet med forbruk og økonomi og bedre måter å fordele ressursene på. Det er bærekraftig både for mennesker og miljøet.

Trondheim kommune er en av 25 byer i verden som i 2018 ble invitert av FN til å være med på og lede arbeidet med å nå bærekraftsmålene (jamfør UN Sustainable development goals Cities, [SDGC Leadership Platform](#)). Arbeidet med bærekraftsmålene vil derfor være viktig for kommunens planarbeid og virksomhet framover. For Kommunedelplan for kunst og kultur vil følgende bærekraftsmål være særlig relevante:

Nasjonal og regional kulturpolitikk

Kommunal kulturpolitikk skal bidra til å nå nasjonale og regionale mål for kulturområdet. Trondheim kommune skal ivareta [Kulturlovens](#) generelle bestemmelser ved å legge til rette for et bredt spekter av kulturvirksomhet, slik at alle innbyggere har mulighet til å delta i kulturaktiviteter og oppleve et mangfold av kulturuttrykk.

I november 2018 la regjeringen fram kulturmeldingen, [St. Meld 8 \(2018-2019\)](#) Kulturens kraft. Samtidig la Kulturdepartementet fram en utredning om [oppgave- og ansvarsfordelingen](#) mellom forvaltningsnivåene på kulturområdet, og om [samisk kunst og kultur](#) på arenaer i Norge. Kulturmeldingen ble vedtatt i Stortinget [14.05.19](#). I desember 2018 la regjeringen fram frivillighetsmeldingen, [St.10 \(2018-2019\)](#): Frivilligheita - sterk, sjølvstendig, mangfaldig, som ble vedtatt i Stortinget [16.05.19](#).

Trøndelag fylkeskommune har vedtatt ny fylkesplan, [Trøndelagsplanen 2019-2030](#). Fylkeskommunen har også utarbeidet [Kulturstrategi for Trøndelag 2019 - 2022](#), som ble vedtatt i fylkestinget [12.06.2019](#).

Innhold og avgrensninger

Kommunedelplan for kunst og kultur ivaretar kunst- og kulturpolitiske perspektiver og omfatter fritidskulturlivet og profesjonell kunst og kultur. Kultur næring behandles som en integrert del av kunstpolitikken.

I denne planen omfatter begrepet *fritidskultur* organisert og uorganisert kulturaktivitet, der innbyggerne kan delta individuelt eller sammen med andre i sin fritid. Fritidskulturlivet omfatter organisert kulturaktivitet der medlemmene selv ikke får betalt for sin innsats. Fritidskulturlivet gjelder både aktiviteter i regi av kommunen, andre offentlige instanser, frivilligheten og private aktører. Begrepet *profesjonell kunst og kultur* omfatter produksjon, formidling og forvaltning av kunst og kultur av aktører som har kunst og kultur som primær praksis og inntektskilde. Det kan være utstrakt samarbeid og flytende overganger mellom fritidskulturlivet og det profesjonelle. Profesjonelle aktører engasjeres ofte av fritidskulturlivet, som er en viktig rekrutteringsarena for det profesjonelle kunst- og kulturområdet og høyere kunstfaglig utdanning.

Planen omfatter ikke idrett og friluftsliv, mediepolitikk eller kommersielt rettede kulturnæringer som design, arkitektur og mote. Teknologi og andre næringsområder som grenser opp mot kultur inngår heller ikke spesifikt i planen, men har likevel relevans for tverrfaglig samarbeid mellom kunst- og kulturområdet og byens teknologimiljø, og for teknologibasert kunst. Arkivområdet omtales ikke direkte i planen, men har stor betydning for bevaring og formidling av kulturarven. Kunst og kultur som er en del av det ordinære opplærings- og utdanningsløpet ligger også utenfor planens ansvarsområde. Utdannings- og forskningsperspektivet er likevel relevant for et helhetlig opplæringsløp, rekruttering til kunst- og kulturfeltet, kunnskapsutvikling innen kunst- og kulturområdet og for samarbeid mellom kommunen, kunst- og kulturområdet og kunnskapsmiljøene.

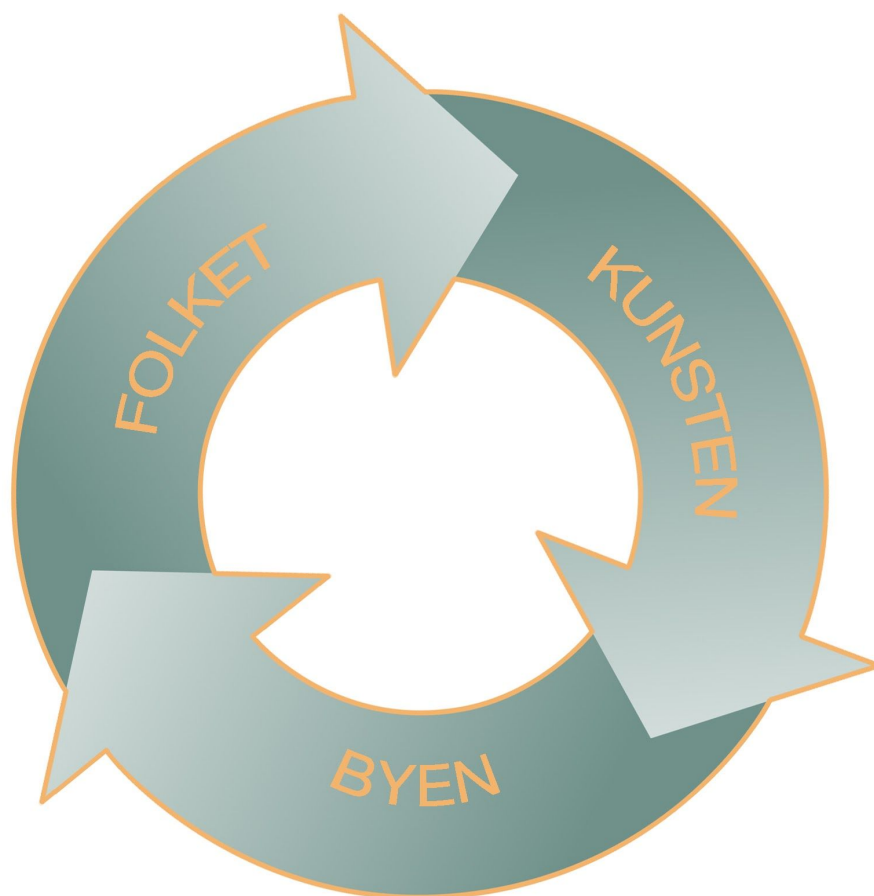
Sentrale begreper defineres lengst bak i planen.

DEL 2 - MÅL

Kunst og kultur - en bærende kraft i utviklingen av Trondheim fram mot 2030

Trondheim kommune har høye, men realistiske ambisjoner for å utvikle kunst og kultur fram mot 2030. Trondheim kommune vil bidra til å forsterke de fortrinn og kvaliteter som byen allerede har, men også ivareta nye forventninger og behov innen kunst- og kulturområdet.

Ambisjonene i Kommunedelplan for kunst og kultur i Trondheim 2019-2030 er strukturert ut fra et overordnet mål med tre underliggende målområder. Som overordnet mål foreslås det at kunst og kultur skal være en bærende kraft i utviklingen av Trondheim fram mot 2030. For å realisere målet brukes tre hovedperspektiver som angir hvert sitt målområde: Folket, Kunsten og Byen. Gjennom de tre områdene skal Trondheim kommune ivareta en helhetlig kunst- og kulturpolitikk.

Mål 1 FOLKET - Kultur for alle

Foto: Carl-Erik Eriksson, Trondheim kommune

Kunst og kultur har en verdi i seg selv og for den enkelte innbygger. Samtidig har kunst og kultur en nytteverdi. Kunst og kultur er en samfunnsbyggende kraft som bidrar til inkludering ved å styrke fellesskap, forebygge utenforskap og utjevne forskjeller mellom folk. Kulturopplevelser og kulturell egenaktivitet kan ha positiv effekt på folks helse og trivsel¹. Kunst og kultur er også viktige arenaer som bidrar til å ivareta ytringsfriheten og bygge demokrati.

Kulturpolitikken skal sikre at alle har muligheter til å delta i fritidskulturlivet og til å oppleve kunst og kultur av høy kvalitet. Innbyggerne ivaretas ved å legge til rette for kulturell egenaktivitet og opplevelser. Fem delmål angir kommunens kulturpolitiske ambisjoner fram mot 2030:

1. Innbyggerne skal ha gode vilkår for å kunne delta aktivt i et bredt og mangfoldig kunst- og kulturliv

Alle innbyggerne i Trondheim skal ha mulighet til å skape, delta i og oppleve kunst og kultur uavhengig av individuelle forutsetninger som bosted, alder, kjønn, økonomi, etnisitet, språk eller funksjonsevne. Dette forutsetter at kunst- og kulturtilbudet er tilgjengelig og ivaretar, synliggjør og reflekterer mangfoldet i befolkningen. Deltakelse i kunst og kultur bidrar til bedre folkehelse i alle aldre. Kunst og kultur tilfører byen vår ekstra dimensjoner i arbeidet med folkehelse.

Kunst og kultur skal være tilgjengelig og tilrettelagt i form av universell utforming, fysisk tilpasning, klarspråk og flerspråk. I tillegg skal det legges til rette for de som trenger personlig assistanse eller individuell tilrettelegging. Det er også viktig at kunst og kultur er tilgjengelig i hele byen. Særlig barn og unge bør kunne møte kunst og kultur som en del av hverdagen i sitt nærområde.

For å ivareta og styrke fritidskulturlivet i Trondheim, må aktørene ha gode vilkår og tilgang til rimelige og tilrettelagte lokaler for øving, visning, formidling, møter og lagring av utstyr. Forutsigbarhet for drift, frie midler til aktiviteter og et godt samarbeid mellom kommunen, frivillige organisasjoner og private aktører er også viktig.

Kommunens eget tjenestetilbud er en viktig del av en målrettet satsing på mangfold, kvalitet og inkludering i utviklingen av fritidskulturlivet i Trondheim. Gjennom kommunens enheter, Trondheim folkebibliotek, Trondheim kommunale kulturskole og Kulturenheten, realiseres kunst- og kulturtilbud for innbyggerne i nært samarbeid med andre tjenesteområder i kommunen. Kunnskap om hvem som deltar og hva som fremmer og hindrer deltakelse i kunst- og kulturlivet er viktig. Trondheim kommune vil jobbe strategisk og langsiktig, og samarbeide tett med fritidskulturlivet og det profesjonelle kunst- og kulturfeltet for å fremme mangfold og inkludering i kunst- og kulturlivet.

2. Barn og unge skal ha et helhetlig kunst- og kulturtilbud

Bystyret har vedtatt at Trondheim skal være Nordens beste kultur- og idrettsby for barn og unge². Det krever en helhetlig utvikling av kommunens virksomhet på området. Trondheim kommune må bidra til at barn og unge har tilgang til et mangfoldig og inkluderende fritidskulturliv og et profesjonelt kunst- og kulturtilbud av høy kvalitet innen alle uttrykk. Barn og unge skal også ha mulighet for å påvirke kunst- og kulturtilbudet, og deres egne kulturuttrykk og egenorganiserte aktiviteter må ivaretas.

¹ Aktuelle referanser: Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg. Omtale av HUNT i forskning.no. <https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/2470975>
<https://nhi.no/psykisk-helse/psykisk-egenpleie/kunst-og-helse/http://tidsskriftet.no/2005/12/om-helsetjenesten/kulturell-e-virkemidler-i-behandling-og-folkehelsearbeid>

² Jf bystyresak 197/17.

Alle barn og unge møter kunst og kultur som del av grunnopplæringen i skole og barnehage. Barn og unge er også en prioritert målgruppe for kommunens tjenestetilbud gjennom Trondheim kulturskole, Trondheim folkebibliotek og Kulturenheten. Den kulturelle skole- og barnehagesekken er kommunens viktigste verktøy for å sikre alle elever og barnehagebarn et profesjonelt kunst- og kulturtilbud. God samordning mellom kommunens kultur- og oppvekstpolitikk er derfor av stor betydning.

Kommunens innsats på kunst- og kulturområdet må sees i sammenheng med kommunens øvrige arbeid for inkludering, sterke barnefellesskap og gode oppvekstmiljø. Det må også ses i sammenheng med arbeidet for å sikre helhetlige tjenester til barn og unge i familier med svak økonomi. Dette forutsetter et systematisk og godt tverrfaglig samarbeid mellom kultur, idrett, oppvekst og helse. Godt samarbeid med aktører innen fritidskulturlivet, det profesjonelle kunst og kulturfeltet og kunnskapsmiljøene er også avgjørende.

3. Kulturarven skal være en ressurs for framtida

Kjennskap til Trondheims historie og kulturarv er viktig for felles identitet, og for å forstå og føle tilhørighet til det samfunnet vi lever i. Kulturarven er en viktig kilde til å forstå fortida, men er samtidig en ressurs for framtida. Å ta vare på, videreføre og formidle kunnskap om den immaterielle og materielle kulturarven, er derfor en viktig oppgave.

For å ivareta mangfoldet i samfunnet er det avgjørende å ta vare på kulturarven til alle grupper i samfunnet. Dette gjelder også de nasjonale minoritetene³ og nyere innvandringsgrupper. Trondheim og Trøndelag har et spesielt ansvar for å ivareta og synliggjøre kulturarven til den sørsamiske befolkningen, som har særskilt status som urfolk.

4. Kunst og kultur skal bidra til en inkluderende, mangfoldig og bærekraftig by

Kultur har stor betydning som brobygger mellom ulike grupper i samfunnet og kan i større grad brukes som virkemiddel for å skape en inkluderende og bærekraftig by. Kultur bidrar til å ivareta mangfoldet, og sikre at alle innbyggerne opplever å være inkludert og føler trivsel og tilhørighet. Trondheim kommune vil bidra til å bygge fellesskap mellom generasjoner og grupper i samfunnet, og arbeide for å gi kultur større plass i forebyggende helse- og velferdsarbeid.

Det internasjonale samfunnet og det øvrige mangfoldet hos innbyggerne i Trondheim gir muligheter for utvikling og forandring. Samtidig gir det behov for ny kunnskap og interkulturell dialog. Trondheim kommune må arbeide for å nyttiggjøre ressurser og kunnskap innen kunst og kultur fra innbyggere med internasjonal bakgrunn og erfaring.

Trondheim er en by i vekst med sterk befolkningsøkning og utvikling av nye bydeler. Dette forsterker behovet for flere kulturelle møteplasser og god kulturell infrastruktur både sentralt og i bydelene. Arenaer for kunst og kultur bidrar til å skape liv og aktivitet i byen, og kunst og kultur bidrar til å skape mangfold og variasjon i bydelene. De fysiske omgivelsene identifiserer og påvirker relasjoner mellom innbyggerne. Det er derfor viktig å utvikle møteplasser der innbyggerne kan skape og dyrke nye fellesskap.

5. Kunst og kultur skal være kilde til livslang læring

³ Jødene, kvenene, rom, romani og skogfinnene.

Kunnskap er Trondheims fundament og fortrinn, og utvikling av ny kunnskap er avgjørende for kunne å møte framtidens utfordringer. Kunst og kultur er viktige kunnskapsfelt der eksisterende kunnskap, tradisjoner og håndverk opprettholdes, samtidig som ideer og praksiser utvikles.

For kommunen er kunst- og kulturområdet en viktig arena for å imøtekomme innbyggernes behov for og tilgang på kunnskap i alle livsfaser. Kunnskap *om* og kunnskap *i* kunst og kultur bidrar til å øke innbyggernes interesse for og deltakelse i kunst- og kulturlivet. Samtidig bidrar deltakelse til å øke innbyggernes kunnskap. Trondheim kommune skal legge til rette for samspill mellom kunnskapsmiljøene og kulturmiljøene for å skape flere synergier.

Mål 2 KUNSTEN - Kultur for kunst

Foto: Carl-Erik Eriksson, Trondheim kommune

Kunstnere: Rosèn og Røysamb "Ørekonkylie" (2015). Sørensen "What does the Fjord say?" (2015).

Profesjonell kunst ivaretas i et perspektiv som legger vekt på at kunsten har en egenverdi og er uavhengig. Kunstpolitikken omfatter her produksjon, formidling og forvaltning av profesjonell kunst i og utenfor institusjonene. Fem delmål angir kommunes kunstpolitiske ambisjoner fram mot 2030:

1. Kunsten og kulturen skal være fri, uavhengig og selvstendig

Prinsippet om kunstnerisk frihet, der kunsten kan utvikle seg på egne premisser og på en armlengdes avstand til det politiske systemet, ligger til grunn for Trondheim kommunes kunstpolitikk.

Kunstens rolle i samfunnet blir stadig viktigere. Kunst og kultur skaper sosiale møteplasser og arenaer for deltakelse og debatt. Kulturelle ytringer fremmer og utfordrer ytringsfriheten, som er nødvendig for et velfungerende demokrati. Ytringsfriheten er forankret i [Grunnlovens](#) § 100, som også legger vekt på at offentlige styresmakter må legge til rette for et åpent og offentlig ordskifte.

Uavhengige kunstnere og kunst- og kulturinstitusjonene er en sentral del av samfunnets infrastruktur for fri ytring. Kunstneriske uttrykk har evnen til å sette uventede og uvante perspektiver i den offentlige debatten og til å stimulere til nye synsmåter og tanker.

Trondheim kommune må legge til rette for et mangfold av kulturelle ytringer i det offentlige rom, og bidra til å styrke kunstkritikken og offentlige samtaler om kunst og kultur. For å ha en fri, uavhengig og selvstendig kunst og kultur som er synlig, trenger vi også en fri, uavhengig kunst- og kulturkritikk. I dag ser vi at kulturjournalistikken får mindre plass i pressen. Kommunen må i fremtiden bidra til å løfte kunst- og kulturkritikken og formidling av kunst og kultur. Det er i møtet med publikum at kunsten og kulturens verdi realiseres. At kunst og kultur er synlig i offentligheten bidrar til å sikre og øke publikumsdeltakelsen. Kommunen må også bidra til å løfte kunst- og kulturpolitikken høyere på den politiske dagsorden.

2. Trondheim skal ha aktive, attraktive og fremragende kunst- og kulturmiljø

Trondheim har sterke enkeltkunstnere og kunst- og kulturinstitusjoner som produserer og formidler kunst og kultur med høy kunstnerisk kvalitet innen alle uttrykk og genre. Trondheim har også sterke institusjoner som forvalter og formidler kunst, kultur og kulturarv med regional, nasjonal og internasjonal verdi. Det er avgjørende at kunst- og kulturmiljøene ivaretas og styrkes slik at de har muligheter for utvikle seg videre.

Det er viktig at kunst- og kulturmiljøene i Trondheim når opp i konkurransen om nasjonale og internasjonale midler og ressurser, og er attraktive for samarbeid på nasjonale og internasjonale arenaer. Trondheim kommune vil arbeide for at en større andel av nasjonale og internasjonale midler tildeles til aktører i Trondheim, og bidra til å synliggjøre kunst- og kulturmiljøet i Trondheim.

Trondheim kommune er en betydelig formidler av profesjonell kunst og kultur gjennom et bredt tjenestetilbud i Trondheim folkebibliotek, Trondheim kommunale kulturskole og Kulturenheten. I tillegg eier og forvalter kommunen en stor kunstsamling, som kontinuerlig utvides gjennom kommunens satsing på [Kunst i offentlig rom](#).

3. Trondheim skal ha gode vilkår for produksjon og presentasjon av profesjonell kunst og kultur

For å være en attraktiv kunst- og kulturby for profesjonelle aktører, må Trondheim ha gode muligheter for å produsere, formidle og forvalte profesjonell kunst og kultur. Da må aktørene ha tilgang til rimelige, forutsigbare og tilrettelagte lokaler for produksjon, øving, visning og formidling. Offentlig støtte til arenaer styrker aktørenes mulighet for å skape og realisere kunstneriske

prosjekter av høy kvalitet, og bidrar til å tiltrekke nasjonale og internasjonale aktører til Trondheim. Forvaltning av kunst og kultur avhenger av en satsing på vedlikehold, dokumentasjon og tilgjengeliggjøring av ulike uttrykk, slik at ressurser og verdier ivaretas for samtid og framtid.

En robust og forutsigbar finansiering av drift og tilgang på frie midler er også viktig for å ivareta og styrke profesjonell kunst og kultur i og utenfor institusjonene. Dette er avgjørende for å beholde og rekruttere profesjonelle aktører i Trondheim og bidrar til å styrke lokale aktører i konkurransen om nasjonale og internasjonale midler.

Kommunens offensive satsing på kunst i offentlig rom startet i 2002, da bystyret vedtok at 1,25 prosent av kommunens investeringsbudsjett skulle settes av til kunst. Siden da er det gjennomført over 300 stedsspesifikke kunstprosjekter, og kjøpt inn en rekke mindre verk. Ordningen har gitt og gir oppdrag til mange kunstnere, og er slik også en viktig inntektskilde for kunstnere. Trondheim kommune eier i dag en av Norges største samlinger med samtidskunst. Satsingen på kunst i offentlig rom skal fortsatt videreutvikles.

Trondheim kommune er også en viktig oppdragsgiver for det profesjonelle kunst- og kulturfeltet, blant annet ved å formidle profesjonell kunst og kultur gjennom Den kulturelle barnehage- og skolesekken, og Den kulturelle spaserstokken. I tillegg er Trondheim folkebibliotek en viktig arena for formidling og forvaltning av litteratur, og som møteplass for samfunnsdebatt.

4. Kunst- og kulturmiljøene skal styrkes av kunnskap og samarbeid

Økt samspill mellom aktører innenfor og mellom de ulike kunstfeltene er avgjørende for nyskaping. Kommunen må legge til rette for og initiere et tettere samarbeid mellom aktører innenfor og mellom ulike kunstuttrykk, forskningsfelt og utdanningsområder.

Kunst- og kulturaktører kan ha en langt mer framtrædende rolle i skapende og innovative prosesser også utenfor kunstfeltet. Eksperimentelle og utforskende praksiser i krysningen mellom kunst, håndverk, teknologi, tradisjon og innovasjon vil kunne bidra til nyskaping, god ressursutnyttelse og kunnskapsutvikling. Trondheim har særlige fortrinn i å utvikle kulturuttrykk som ligger i spennet mellom kunst, teknologi og forskning.

Det er behov for å utvikle kunstnerfellesskap og arenaer for utprøving og eksperimentering hvor kunstfeltet har tilgang til, videreutvikler og deler kunnskap. Samfunnsutfordringer knyttet til ressursutnyttelse, miljø, teknologi, utdanning og byutforming vil kunne dra nytte av de skapende krefter Trondheims ulike kunstpraksiser representerer.

5. Kulturnæringene skal være konkurransedyktige og bærekraftige

Kulturelle og kreative næringer har hatt en positiv utvikling i Trondheim de siste årene, og har et potensiale for videre vekst. Trondheim skal styrke sin posisjon som tyngdepunkt for kulturelle og kreative næringer ved å bidra til stabile, forutsigbare arbeidsplasser og et økonomisk bærekraftig livsgrunnlag for kulturnæringsaktørene.

Kulturnæringsaktørene har behov for kunnskap om bedriftsetablering og forretningsutvikling, slik at kunsten kan nå ut til et større publikum og marked. For at kulturnæringsaktørene skal på gode vilkår for vekst og utvikling på linje med aktører innen andre næringer, er det nødvendig at virkemiddelapparatet har kunnskap om kulturell og kreativ næringsutvikling. Trondheim kommune skal legge til rette for at alle ledd i kulturnæringsenes verdikjede har gode vilkår, og like gode vilkår

som tilsvarende næringer i andre regioner.

Trondheim kommune vil videreføre det strategiske samarbeidet med Trøndelag fylkeskommune og Innovasjon Norge om å styrke vilkårene til kulturnæringene, i nært samspill med Kreativt Norge. Det vil kunne bidra til tettere samarbeid mellom kulturnæringsaktører og kunnskapsmiljø innen FoU, innovasjon og teknologi.

Stadig flere kunstnere og kulturaktører definerer sitt kunstneriske virke som næringsvirksomhet med mål om å oppnå økte inntekter gjennom kunstnerisk virksomhet. Dette betyr likevel ikke at all kunst og kultur må være lønnsom, eller at lønnsomhet skal gå på bekostning av kunstnerisk frihet og uavhengighet.

Mål 3 BYEN - Kultur som drivkraft

Foto: Carl-Erik Eriksson, Trondheim kommune

Byen ivaretas i et planleggingsperspektiv, som handler om by- og samfunnsutvikling. Det omfatter å utforme offentlige rom, skape en attraktiv by å bo i og å tydeliggjøre byens karakter og historie. Byperspektivet omfatter hele kommunen og storbyen Trondheim, både sentrum og øvrige bydeler. Fem mål angir kommunens ambisjoner for kultur som drivkraft i by- og samfunnsutviklingen fram mot 2030:

1. Kunst og kultur skal være en overordnet del av by- og samfunnsutviklingen

Kultur har stor betydning for utviklingen av Trondheim som by, og kultur kan i enda større grad sette dagsorden og brukes som kreativ drivkraft for å styrke byens attraktivitet. Kunst og kultur skal utfolde seg i byrommet og må inngå som en integrert del i planleggingen og utviklingen av byen. Byutviklingsprosesser bygger på demokratisk medvirkning og dialog, og kunstens og kulturens perspektiv og metoder skal være integrert og prioritert i byutviklingen.

Tilstedeværelsen av levende kunst- og kulturmiljø bidrar også til å skape identitet og liv for nærområdene, noe som danner områder med særpreg og identitet. Miljøene på Svartlamoen, Lademoen og Ila/Ilsvika er gode eksempler på dette. Kommunen skal bidra til å ivareta eksisterende kunst- og kulturmiljøer i bydelene.

Trondheim står foran flere store byutviklingsprosjekter, der bolig- og industriområder, offentlige tjenestetilbud og bydeler skal utvides og omdannes. Utviklingen av sentrum, Nyhavna, Sluppen-området og en samlet bycampus for NTNU vil ha stor betydning for å skape en mer attraktiv by. Her vil kunst og kultur være avgjørende for å kunne ivareta områdenes egenart og identitet, samtidig som kunstens og kulturens perspektiver kan bidra til nyskaping og miljøbevisste og bærekraftige løsninger. Kunst og kultur bør også være et naturlig perspektiv i Smartby-prosjektet [+Cityxchange](#), der Trondheim er en fyrtårnby. Prosjektet handler om smart og bærekraftig byutvikling, ved å finne nye metoder for å løse samfunnsutfordringer på gjennom levende laboratorium, samarbeid på tvers av organisasjoner og sektorer og innbyggerinvolvering.

2. Kunst, kultur og kulturarv skal prege Trondheim

Kunst og kultur er viktig for å skape en by med sterk identitet og profil. Utforming gjennom byggeskikk og bygningskultur har stor betydning for byens karakter og identitet. Å bruke byens historie og kulturarv aktivt i byutviklingen, gir identitet med dybde og forankring. Nidarosdomen, middelalderbyen, bryggerekkene og den øvrige verneverdige bebyggelsen bidrar til å gi tydelige referanserammer når fremtiden formes og byen vokser. Trondheim har i tillegg flere kulturhistoriske bygg som ivaretas ved at de brukes til kunst- og kulturformål. Som ledende by for læring og forskning i Norge gjennom 1000 år har Trondheim en spesiell oppgave i å forvalte forskningens og teknologiens kulturarv.

Samtidig preges Trondheim av samtidskunst. Kommunens ordning med Kunst i offentlige rom er nært knyttet til byutviklingen, og gir innbyggerne møter med kunst i skoler, barnehager, helse- og velferdssentre, og i uterom som plasser, torg og rundkjøringer.

Kunst og kultur har stor betydning for et levende bysentrum og for å styrke Midtbyen som regionens identitetsbærer og viktigste nærings- og kultursentrum. Samtidig er det viktig å legge til rette for gode kulturelle møteplasser i bydelene der folk bor. Det kan bidra til å skape et sosialt bærekraftig og attraktivt nærmiljø. Trondheim kommune må legge til rette for permanente, midlertidige og spontane møteplasser som sosiale og kulturelle knutepunkt for å skape liv i byen.

3. Trondheim skal ha en sterk posisjon som kulturelt knutepunkt

Som Norges tredje største by og kulturell hovedstad i regionen, er Trondheim en drivkraft på kunst- og kulturområdet i hele Midt-Norge. Trondheims sterke posisjon som kunst- og kulturby er viktig for regionen og for regionens muligheter til å hevde seg nasjonalt og internasjonalt. Samtidig utgjør regionen det viktigste publikumsgrunnlaget for kunst- og kulturtilbudet i Trondheim. Kunst- og kulturmiljøene i Trondheim og i andre kommuner i regionen er gjensidig avhengige av hverandre. Et godt samarbeid mellom Trondheim og andre kommuner er derfor viktig for å utveksle og utvikle kunnskap og ressurser som styrker det samlede kunst- og kulturområdet i regionen. Kunst og kultur kan brukes aktivt for å bygge nytt fellesskap og identitet når Klæbu og Trondheim kommuner går sammen i nye Trondheim kommune.

Godt samarbeid mellom fylket og storbyen er en konkurransefaktor som kan og bør dyrkes i det nye Trøndelag. For en sterk og helhetlig utvikling av kunst og kulturområdet i Trondheim og regionen for øvrig, er det avgjørende at det likeverdige samarbeidet som har vært mellom Trondheim kommune og fylkeskommunen videreføres i et samlet Trøndelag. Det er behov for felles strategiutvikling, møteplasser og arenaer der felles prosjekter og samhandling utvikles innenfor kunst- og kulturområdet. Det er også viktig at Trondheim og Trøndelag opptrer samlet i nasjonal sammenheng.

Fylkessammenslåingen og regionreformen med forslag om overføring av statlige oppgaver innen kulturområdet til fylkeskommunene utfordrer imidlertid balansen i samarbeidet mellom forvaltningsnivåene. Som storby og vertskommune bidrar Trondheim kommune med betydelige midler til finansiering av en rekke kunst- og kulturinstitusjoner. Det er derfor avgjørende at Trondheim kommune har en sentral rolle i samspillet med statlig og fylkeskommunalt nivå. Trondheim kommune må derfor involveres som likeverdig part i dialogen om en eventuell endring av fremtidig finansieringsmodell for kunst- og kulturinstitusjoner.

Kultursamarbeidet i storbynettverkene er viktig for å sikre at storbyene har en sentral rolle i å realisere nasjonal kulturpolitikk. Her vil Trondheim ta en aktiv rolle. Trondheim vil bidra til å synliggjøre kunst- og kulturlivet i Trondheim og arbeide for å sikre nasjonale midler og status. Kommunen vil også arbeide aktivt for at flere nasjonale kulturinstitusjoner og organisasjoner lokaliseres i Trondheim.

4. Trondheim skal ha en sentral rolle i feiringen av det nasjonale tusenårsjubileet

Trondheim har en unik posisjon i norsk historie, og en sentral rolle i utviklingen av nasjonen Norge og det norske samfunnet etter slaget på Stiklestad i 1030. Trondheim og Stiklestad representerer en symboltung akse i et samlet Trøndelag, og Olavsarven og pilegrimsleden til Nidaros har vært kilde til internasjonale impulser i 1000 år. Trondheims posisjon som kirkehovedstad er også av stor betydning. Det er derfor naturlig at Trondheim tar en aktiv rolle i markeringen av det nasjonale 1000-årsjubileet.

Bystyret har vedtatt at Trondheim skal arbeide for å bli europeisk kulturhovedstad i 2030⁴. Dette vil være et viktig løft for byen, og må samordnes med feiringen av Nasjonaljubileet samme år. Rådmannen etablerer i 2019 et forprosjekt som skal utarbeide en prosessplan for det videre arbeidet med nasjonaljubileet i 2030. Planene for arbeidet med tusenårsmarkeringen skal utformes slik at det

⁴ Jf. Jf bystyresak [197/17](#) og [sentrum-venstrepartienes forslag](#) til budsjett 2018 og økonomiplan 2018-2021.

kan danne grunnlag for en søknad om å bli Europeisk kulturhovedstad samme år. Arbeidet skal skje i samarbeid med Trøndelag fylkeskommune og andre sentrale samarbeidspartnere, og samordnes med regionale og nasjonale planer for 2030.

5. Trondheim skal være en internasjonalt attraktiv kunst- og kulturby

Internasjonalisering blir stadig viktigere. For at Trondheim skal styrke sin posisjon som internasjonal kunst- og kulturby, må kommunen arbeide langsiktig og målrettet. Kommunen må legge til rette for økt internasjonalt samarbeid i god dialog med kunst- og kulturlivet. Kunnskap om internasjonale muligheter er vesentlig for at kunst- og kulturaktører skal kunne delta i relevante internasjonale nettverk og prosjekt.

Kommunens internasjonale relasjoner innen kunst og kultur styrkes ved å bygge strategiske partnerskap og nettverk, koordinert med kommunens øvrige internasjonale arbeid. Kommunens internasjonale satsing må være forankret i de øvrige målene for kunst- og kulturområdet, og bidra til å styrke kunst- og kulturlivet i Trondheim. Samtidig må kommunens overordnede kunst- og kulturpolitikk og konkrete satsinger i sterkere grad utvikles i tråd med øvrig nordisk og europeisk kulturpolitikk.

DEL 3 - OPPFØLGING AV PLANEN

[Kulturloven](#) pålegger kommuner, fylkeskommuner og staten å legge til rette for et bredt spekter av kulturvirksomhet, slik at alle innbyggere kan få mulighet til å delta i kulturaktiviteter og oppleve et mangfold av kulturuttrykk. Kommunens ansvar for bibliotek og kulturskole er hjemlet i [Lov om folkebibliotek](#) og [Opplæringsloven](#).

Trondheim kommune tilrettelegger for kulturvirksomhet gjennom ulike roller og oppgaver. Kommunens eget tjenestetilbud er en viktig del av en målrettet satsing på mangfold og kvalitet i utviklingen av kunst- og kulturbyen Trondheim. Gjennom kommunens enheter, Trondheim folkebibliotek, Trondheim kommunale kulturskole og Kulturenheten, realiseres kunst- og kulturtilbud for innbyggerne. De kommunale enhetene samarbeider tett med andre tjenesteområder i kommunen for å sikre et helhetlig tilbud for alle, uavhengig av sosial, økonomisk, kulturell bakgrunn eller funksjonsevne.

Kommunen gir tilskudd til kulturaktiviteter og kulturell infrastruktur, og er en viktig samarbeidspartner for kunst- og kulturaktører i kommunen. Kommunen gir betydelige midler i tilskudd til institusjoner og organisasjoner på egen post i budsjettet, og gjennom en rekke søkbare tilskudd- og stipendordninger for profesjonell kunst og kultur og for fritidskulturlivet. Kommunens tilrettelegging av lokaler til kunst- og kulturaktivitet utgjør også et stort økonomisk bidrag.

Kommunen eier og er medeier i flere institusjoner på kulturområdet. Kommunens overordnede eierskapspolitikk er nedfelt i eierskapsmeldingen (bystyresak [0165/16](#)), og i selskapsspesifikke eierstrategier for selskap og foretak der kommunen har vesentlige eierinteresser.

Handlingsprogram og strategiske grep

En plan er kun effektiv og viktig når den brukes. Trondheim kommune vil legge til rette for bred involvering av innbyggere, frivillighet, profesjonelle kunst- og kulturaktører, kunnskapsmiljø og andre viktige samarbeidspartnere i arbeidet med å realisere ambisjonene i planen.

Rådmannen skal legge fram sak til bystyret med forslag om 4-årige handlingsprogram som omsetter mål og strategier i tiltak. For å samordne utviklingen av innhold, arenaer og næring innen kunst og kultur, vil rullering av Kommunedelplan for kulturarenaer og tiltak som gjelder kulturnæring inngå i handlingsprogrammet. Rådmannen skal med jevne mellomrom rapportere om status og resultatoppnåelse for planen.

Trondheim kommune legger vekt på fire strategiske grep som blir gjennomgående for å kunne realisere målene i Kommunedelplan for kunst og kultur:

Kunnskap: Kunnskap er Trondheims fundament og fortrinn. Kommunen vil ta ansvar for å utvikle nødvendig kunnskap innen kunst- og kulturområdet i nært samspill med kunst- og kulturmiljøene, innbyggere, kunnskaps- og studiemiljø og næringsliv. De kunstfaglige miljøene ved NTNU spiller her en viktig rolle. Gjennom dette kan kunst- og kulturområdet spille en viktig rolle for å realisere ambisjonene for Trondheim som kunnskapsby og for universitetskommunesamarbeidet. Trondheim

har en sterk posisjon som studieby og en vedtatt ambisjon om at Trondheim skal være Nordens beste studieby. Trondheims posisjon som studieby og tyngdepunkt for kultur, teknologi og forskning gir gode muligheter for en bærekraftig framtid.

Samarbeid: Kommunen legger vekt på innbyggerinvolvering og relasjonell velferd som handler om å fremme inkludering, mangfold, tilhørighet og kreativitet hos innbyggerne. Samarbeid med og mellom aktører innenfor fritidskulturlivet, det profesjonelle kunst- og kulturområdet og kunnskapsmiljøene og er avgjørende for å styrke Trondheim som kunst- og kulturby. Det forutsetter at kommunen evner å samarbeide på tvers av samfunnsområder og utvikle strategiske partnerskap regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Internasjonalisering: Internasjonalt samarbeid bidrar til synliggjøring og kunnskapsutvikling. Samtidig er det avgjørende at kommunens overordnede kulturpolitikk og konkrete satsinger i sterkere grad utvikles i tråd med nordisk og europeisk kulturpolitikk. Internasjonalt samarbeid bedrer kvaliteten på innovasjonsarbeid, næringsutvikling, utdanningsamarbeid, forskning, kultur og idrett, og gir oss tilgang til kunnskap utviklet utenfor Norges grenser. Trondheim kommune vil fortsette å søke internasjonale samarbeidsprosjekter i nye kunnskapsbaserte partnerskap.

Bærekraft: En bevisst satsing på bærekraftige valg vil legge til rette for kommende generasjoners livskvalitet og muligheter. I et kulturperspektiv vil dette blant annet omfatte økt fokus på deling og nyttiggjøring av fellesgoder som arenaer for produksjon, visning og formidling av kunst og kultur. En miljøbevisst distribusjon og bruk av miljøvennlige produksjonsmidler er også vesentlig. Kunst og kultur kan spille en viktig rolle i handlingsskapende arbeid som kan bidra til å endre vaner, adferd og innstilling til materielt forbruk i retning meningsgivende aktiviteter i sosiale og kollektive sammenhenger. Bærekraftsperspektivet henger sammen med de andre strategiske grepene, og styrkes ved å søke kunnskap og samarbeide lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

Økonomi

Økonomiske konsekvenser av planen og fireårige handlingsprogram innarbeides i rådmannens årlige forslag til handlings- og økonomiplan. Forslag til Handlingsprogram for kunst og kultur i perioden 2020-2023 legges fram for bystyret i 2020.

For Trondheim kommune er kunst og kultur en strategisk investering med betydning for hele samfunnsøkonomien. I 2019 utgjør driftsbudsjettet til kunst og kultur i Trondheim kommune 209 millioner kroner. Dette tilsvarer om lag to prosent av kommunens totale driftsramme for tjenesteområdene, og omfatter drift av de tjenesteproduserende enhetene (Trondheim folkebibliotek og Kulturenheten), tilskudd til institusjoner, kulturarenaer, organisasjoner og enkeltaktører, samt rådmannens eget arbeid på området. Midler til kulturskole, Den kulturelle skolesekken og barnehagesekken sorterer under Oppvekst og utdanning, og kommer i tillegg til disse tallene. Disse utgjør omtrent en halv prosent av samlet driftsramme.

I perioden 2014-2019 utgjorde investeringsbudsjettet til kultur i Trondheim kommune i gjennomsnitt 19 millioner kroner. For 2019 tilsvarer dette om lag 0,18 prosent av det totale investeringsbudsjettet til kommunen. Investeringene på kulturområdet består hovedsakelig av investeringer til kunst i offentlige rom samt noen mindre prosjekter.

Sammenlignet med andre større byer i Norge ligger Trondheim kommune lavt når det gjelder samlet ressursbruk til kunst og kultur. Tilbudet til barn og unge skiller seg imidlertid ut; der har Trondheim ligget høyt sammenlignet med øvrige store kommuner⁵. Trondheim har i flere år på rad også blitt rangert blant topp ti på den årlige målingen til [Norsk kulturindeks](#).

Trondheim er en by i sterk vekst og utvikling. Fram mot 2030 vil særlig veksten i antall eldre, barn og unge gi behov for ekstra satsinger og særskilt tilrettelegging innen kunst- og kulturområdet. Også kunst- og kulturlivet i Trondheim er i stadig utvikling. For å kunne følge opp og legge til rette for videre utvikling og nyskaping, må også kommunens innsats på området evalueres.

Trondheim kommune skal

- Arbeide for å øke prosentandelen til kunst og kulturformål i årlige driftsbudsjett fra to prosent i 2019 til tre prosent innen 2030.
- Arbeide for at Trondheim har en sterk økonomisk prioritering av kunst og kultur sammenlignet med andre storbyer og kommuner i Norge.
- Med jevne mellomrom gjennomgå alle tilskuddsordninger på kulturområdet for å sikre at de svarer godt til kunst- og kulturområdets behov og kommunens overordnede mål og strategier for området.
- Gjennomgå økonomi, oppgaver og roller i kommunens enheter for å sikre god og effektiv ressursutnyttelse i kommunens tjenestetilbud innen kunst og kultur.
- Arbeide for å ivareta god dialog med andre medeiere i og tilskuddsgivere til kunst- og kulturinstitusjoner som Trondheim kommune har eierandel i og yter tilskudd til.
- Trondheim skal øke investeringsbudsjettet til kulturformål de neste 10 årene for å kunne investere i blant annet flere fritidsklubber og bydelskulturhus, museer, sikre produksjonslokaler til fritidskulturlivet og det frie feltet.

Sentrale begreper

Bærekraft refererer til en samfunnsutvikling som tilfredsstillende innbyggernes nåværende behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners muligheter til å tilfredsstille sine behov. Bærekraftig utvikling er et globalt begrep som er basert på solidaritet med kommende generasjoner, i tillegg til alle de som lever i dag. Det er en anerkjennelse av at vi bare har en klode, med en begrenset mengde ressurser, og at det er i vår felles interesse å ta vare på den. For å skape bærekraftig utvikling må verdenssamfunnet jobbe på tre områder: Klima og miljø, Økonomi og Sosiale forhold. Det er sammenhengen mellom disse tre dimensjonene som avgjør om noe er bærekraftig.

Forvaltning handler om å ta vare på kunst og kulturressurser i form av dokumentasjon, forskning, formidling, vedlikehold, konservering, arkivering. Drift av samlinger, bibliotek tjenester og publisering er også forvaltning.

Fritidskultur omfatter organisert og uorganisert kulturaktivitet, der innbyggerne kan delta individuelt eller sammen med andre i sin fritid. Fritidskulturlivet omfatter organisert kulturaktivitet der medlemmene selv ikke får betalt for sin innsats. Fritidskulturlivet gjelder både aktiviteter i regi av kommunen, andre offentlige instanser, frivilligheten og private aktører. (Merknad: Definisjonen er gjentatt fra kapittel om *Innhold og avgrensninger* s. 6). Fritidskulturlivet er ofte organisert i lag og foreninger, der medlemmene legger ned mange timers dugnadsarbeid for å få driften til å gå rundt.

⁵ Jamfør Kostratall fra SSB: www.ssb.no/offentlig-sektor/kostra/

Frivilligheten omfatter all organisert aktivitet rettet mot å gjøre samfunnet bedre, uten at medlemmene selv får betalt for sin innsats. Den enkeltes innsats og oppmøte er oftest individuelt tilpasset. Denne planen omfatter frivillig aktivitet som har kunst og kultur som hovedformål.

Profesjonell kunst og kultur omfatter produksjon, formidling og forvaltning av kunst og kultur av aktører som har kunst og kultur som primær praksis og inntektskilde. (Merknad: Definisjonen er gjentatt fra kapittel om *Innhold og avgrensninger* s. 6)

Kultur brukes som overbyggende begrep om å skape, produsere, utøve, formidle og distribuere kunst- og kulturuttrykk. Kultur handler også om å verne, fremme innsikt i, videreføre og utfordre kulturarv, delta i kulturaktivitet og å utvikle kulturfaglig kunnskap og kompetanse⁶.

Kulturarv omfatter kulturminner som er spor etter liv og virke til mennesker som har levd før oss. Kulturarv skapes og fortolkes alltid av sin samtid. Immateriell kulturarv er muntlige uttrykk som språk, tradisjoner og kunstneriske og kulturelle ytringer som for eksempel folkemusikk og -dans, lokal brukskunst og husflid. Det kan også være kunnskap og ferdigheter om knyttet til naturen og tradisjonelt håndverk. Materielle kulturminner er gjenstander og andre fysiske spor etter menneskelig virksomhet, som bygninger og fartøy.

Kulturell infrastruktur er lokaler, bygg og arenaer som brukes til produksjon, øving og visning av kunst og kultur. Infrastruktur handler også om digitale programmer og systemer for produksjon, formidling og synliggjøring. I tillegg gjelder begrepet strukturelle tiltak som legger til rette for samhandling og faglige nettverk.

Kulturell og kreativ næring er samlebetegnelser på næringsvirksomhet som er basert på framstilling av kulturelle uttrykk som primært kommuniserer gjennom estetiske og kunstneriske virkemidler. Omfatter alle kunstuttrykk og kommersielle virksomheter som arkitektur, design og mote. Begrepene omfatter hele næringskjeden i form av produksjon, formidling, distribusjon, markedsføring og salg av kulturelle uttrykk og kunstneriske produkter⁷.

Kunst brukes om aktiviteter som omfatter skapende og utøvende kunst, uavhengig av sjanger og uttrykk.

Kunstner brukes om skapende og utøvende aktører innen alle kunstuttrykk som har relevant fagutdanning, eller kan vise til et kunstnerisk virke av et betydelig omfang. Begrepet brukes også om selvlærte utøvere og utøvere som har kunstnerisk virke som primær inntektskilde.

Kunst- og kulturaktører brukes om aktører innen det profesjonelle kunst- og kulturområdet og fritidskulturlivet. Omfatter enkeltkunstnere, grupper, institusjoner, organisasjoner, festivaler og andre som produserer, formidler eller forvalter kunst og kultur.

Kunst- og kulturuttrykk brukes om fagområdene film og spill, litteratur, kulturarv, kunnskapsformidling, musikk, scenekunst og visuell kunst, kunsthåndverk og duodji.⁸

⁶ Jf Lov om offentlige styresmakters ansvar for kulturverksemd (*Kulturlova*).

⁷ Jf. *St. Meld 8 (2018-2019)* Kulturens kraft. Kulturpolitikk for framtida.

⁸ Duodji er det tradisjonelle, samiske håndverket og kunsthåndverket (<https://snl.no/duodji>).

Relevant litteratur

Halmrast, H. H., Nilsen, M.H., Refsli, P. B. og Sjøvold, J. M. (2018). *Kunst i tall 2017*. Oslo: Kulturrådet.

Lov om offentlege styresmaktens ansvar for kulturverksemd (Kulturlova).

Heian, M., Løyland, K. og Mangset, P. (2006). *Kunstnerens aktivitet, arbeids-og inntektsforhold*. Bø: Telemarksforskning.

Kulturdepartementet (2015). *Kunstens autonomi og kunstens økonomi*. Oslo: Kulturdepartementet.

Kulturdepartementet (2018). Meld. St. 8 (2018-2019) Kulturens kraft. Kulturpolitikk for framtida. Oslo: Kulturdepartementet.

Kulturdepartementet (2018). Meld. St. 10 (2018-2019) Frivilligheita - sterk, sjølvstendig, mangfaldig. Den statlege frivilligheitspolitikken. Oslo: Kulturdepartementet.

Monkerud, L. C. (2019). *Statistikk om visuell kunst i Norge*. Bergen: Fabokforlaget.

Monkerud, L. C. og Holm, A. (2019). *Visuell kunst i Norsk forvaltning*. Bergen: Fagbokforlaget.

Søbye, P. E. og Nergaard, K. (1989). *Inntekt og levekår blant kunstnere 1986 - rapport nr. 086*. Oslo: FAFO.

Trondheim kommune

Saksprotokoll

Utvalg: Bystyret
Møtedato: 17.10.2019
Sak: 123/19

Tittel: Saksprotokoll - Kommunedelplan for kunst og kultur 2019-2030

Resultat: Behandlet
Arkivsak: 19/19435

Vedtak:

1. Bystyret vedtar Folket, kunsten og byen mot 2030 - Kommunedelplan for kunst og kultur i Trondheim 2019-2030.
2. Bystyret ber rådmannen legge fram sak til bystyret med forslag om handlingsprogram hvor også rullering av Kommunedelplan for kulturarenaer 2012-2024 inngår.
3. Økonomiske konsekvenser av planen og fireårige handlingsprogram vurderes i rådmannens forslag til kommende handlings- og økonomiplaner.
4. Trondheim har særlige forutsetninger for å utnytte mulighetene i rommet mellom kunst og teknologi og skal ta en nasjonal lederrolle i å utnytte denne muligheten.
5. Prinsippet om armlengdes avstand er viktig og krever at Trondheim kommune viser varsomhet med å drive egenaktivitet som i kunst og kulturaktiviteter som konkurrerer med uavhengige aktørers virksomhet. Økonomisk støtte må i hovedsak ta utgangspunkt i virksomhetens innhold og behov mer enn organisasjonsformen.
6. Trondheim kommune må styrke institusjoner og virksomheter som har og har mulighet får å ta en nasjonal eller internasjonal rolle.
7. Endringer i planen:
 - a. Folket Punkt 1.1 Siste setning i 1. avsnitt legges til her: Deltakelse i kunst og kultur bidrar til bedre folkehelse i alle aldre. Kunst og kultur tilfører byen vår ekstra dimensjoner i arbeidet med folkehelse.
 - b. Punkt 1.1, andre avsnitt. Foreslår å skrive om første setning: Kunst og kultur skal være tilgjengelig og tilrettelagt i form av universell utforming (...)
 - c. Kulepunkt 1.4: Skrives om til: Kunst og kultur skal bidra til en inkluderende, mangfoldig og bærekraftig by.
 - d. Punkt 1.5 legges til i siste avsnitt: Trondheim Kommune skal legge til rette for samspill mellom kunnskapsmiljøene og kulturmiljøene for å skape flere synergier.
 - e. Kunsten Punkt 2.1. Følgende setning legges til i siste avsnitt, etter første setning: For å ha en fri, uavhengig og selvstendig kunst og kultur som er synlig, trenger vi også en fri, uavhengig kunst- og kulturkritikk. I dag ser vi at kulturjournalistikken får mindre plass i pressen. Kommunen må i fremtiden bidra til å løfte kunst- og kulturkritikken og formidling av kunst og kultur.
 - f. Punkt 2.5: Endring av til overskrift og kulepunkt: «Kulturnæringene skal være konkurransedyktige og bærekraftige.»
 - g. Byen: Punkt 3.1 etter andre avsnitt legges det til følgende setning: Kommunen skal bidra til å ivareta eksisterende kunst- og kulturmiljøer i bydelene.

- h. Tilleggsforslag til nytt kulepunkt 6 på side 22: Trondheim skal øke investeringsbudsjettet til kulturformål de neste 10 årene for å kunne investere i blant annet flere fritidsklubber og bydelskulturhus, museer, sikre produksjonslokaler til fritidskulturlivet og det frie feltet.

8. Bystyret ber rådmannen i arbeidet med revisjon av funksjons- og arealprogram for kommunale bygg legge inn gode forutsigbare areal rammer for kulturlivet, både til kulturskolen og frivillig kulturlivet. Gjennom sambruk og god tilrettelegging vil byggene kunne være kulturbygg med enten byomfattende- eller nærmiljøfunksjoner.

FLERTALLSMERKNAD 1 - H, V, PP, Ap, KrF, R, Sp, SV, MDG:

Bystyret er opptatt av at Trondheim må ha større ambisjoner for hvilken rolle Trondheim kunst- og kulturlivet kan spille nasjonalt. Det betyr for eksempel at Trondheim ikke bare skal spille en sentral rolle i nasjonaljubileet, men helt naturlig er selve senteret for denne feiringen.

FLERTALLSMERKNAD 2 - H, V, PP, Ap, MDG, SV, R, Sp, KrF:

Bystyret støtter ambisjonene om å satse sterkere på kulturlivet slik at Trondheim kommer på samme nivå som de andre storbyene. En økt satsing krever imidlertid at rådmannen styrker sin kapasitet til å planlegge og drive frem de satsingene som vedtas.

FLERTALLSMERKNAD 3 – H, Ap, KrF, Sp, PP, SV, MDG, V, R:

Det er viktig med god fremdrift på denne planen i påfølgende handlingsplaner.

Bystyret ber om at forslag til handlingsplaner fremlegges innen utgangen av mars 2020.

Behandling:

Anette Ystgaard (Ap) forslag:

Punkt 7 i innstillingen erstattes med:

Forslag 1

Folket Punkt 1.1 Siste setning i 1. avsnitt legges til her: Deltakelse i kunst og kultur bidrar til bedre folkehelse i alle aldre. Kunst og kultur tilfører byen vår ekstra dimensjoner i arbeidet med folkehelse.

Forslag 2

Punkt 1.1, andre avsnitt. Foreslår å skrive om første setning: Kunst og kultur skal være tilgjengelig og tilrettelagt i form av universell utforming (...)

Forslag 3

Kulepunkt 1.4: Skrives om til: Kunst og kultur skal bidra til en inkluderende, mangfoldig og bærekraftig by.

Forslag 4

Punkt 1.5 legges til i siste avsnitt: Trondheim Kommune skal legge til rette for samspill mellom kunnskapsmiljøene og kulturmiljøene for å skape flere synergier.

Forslag 5

Kunsten Punkt 2.1. Følgende setning legges til i siste avsnitt, etter første setning: For å ha en fri, uavhengig og selvstendig kunst og kultur som er synlig, trenger vi også en fri, uavhengig kunst- og kulturkritikk. I dag ser vi at kulturjournalistikken får mindre plass i pressen. Kommunen må i fremtiden bidra til å løfte kunst- og kulturkritikken og formidling av kunst og kultur.

Forslag 6

Punkt 2.5: Endring av til overskrift og kulepunkt: «Kulturnæringene skal være konkurransedyktige og bærekraftige.»

Forslag 7

Byen: Punkt 3.1 etter andre avsnitt legges det til følgende setning: Kommunen skal bidra til å ivareta eksisterende kunst- og kulturmiljøer i bydelene.

Forslag 8

Tilleggsforslag til nytt kulepunkt 6 på side 22: Trondheim skal øke investeringsbudsjettet til kulturformål de neste 10 årene for å kunne investere i blant annet flere fritidsklubber og bydelskulturhus, museer, sikre produksjonslokaler til fritidskulturlivet og det frie feltet.

Kjetil Utne (H), tilleggsforslag til punkt 6 i innstillingen:

...med unntak av at målet om lønnsomme kulturnæringer beholdes.

Marte Løvik (Sp), tilleggsforslag pva Sp, Ap, KrF, MDG:

Bystyret ber rådmannen i arbeidet med revisjon av funksjons- og arealprogram for kommunale bygg legge inn gode forutsigbare areal rammer for kulturlivet, både til kulturskolen og frivillig kulturlivet. Gjennom sambruk og god tilrettelegging vil byggene kunne være kulturbygg med enten byomfattende- eller nærmiljøfunksjoner.

Berit Tiller (H), merknad:

1. Kulturpolitikken i Trondheim har i hele inneværende bystyreperiode lidd under dårlig fremdrift. Dette gjelder for eksempel denne planen, det gjelder strategiske valg for Olavshallen og det har vært liten fremdrift i intensjonen om å redusere ventelistene i kulturskolen.
2. Derfor er det viktig med god fremdrift på denne planen i påfølgende handlingsplaner. Bystyret ber om at forslag til handlingsplaner fremlegges innen utgangen av mars 2020.

Votering:

Innstillingen unntatt pkt 7 ble enstemmig vedtatt.

Innstillingen pkt 7 fikk ingen stemmer og falt.

Ystgaards forslag unntatt 2, 5, 6, 8 ble enstemmig vedtatt.

Ystgaards forslag 2 ble vedtatt mot 12 stemmer (4MDG, 4FrP, 4V).

Ystgaards forslag 5 ble vedtatt mot 17 stemmer (13H, 4FrP).

Ystgaards forslag 6 ble vedtatt mot 18 stemmer (14H, 4FrP).

Ystgaards forslag 8 ble vedtatt mot 4 stemmer (4FrP).

Utnes forslag fikk 26 stemmer (14H, 4FrP, 4V, 2PP, 2KrF) og falt.

Løviks forslag ble enstemmig vedtatt.

KrF, Sp, SV, R, PP, MDG sluttet seg til flertallsmerknad 1 fra komiteen.

MDG, SV, R, Sp, KrF sluttet seg til flertallsmerknad 2 fra komiteen.

KrF, PP sluttet seg til merknad 1 fra H (mindretallsmerknad).

Ap, KrF, Sp, PP, SV, MDG, V, R sluttet seg til merknad 2 fra H.

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift